

Työ Terveys Turvallisuus - TTT 2015

Rakkauden maisteri on hyvä kuuntelija

Tampereen yliopistoon väitöskirjaa tekevä Sandra Nasser El-Dine, 36, asuu Ammanin Weibdehissä runoilija ja filosofi Omar Khajamin mukaan nimetyn kadun varrella. Hän istuskelee työkseen Ammanin kahviloissa ja ravintoloissa, viettää aikaansa naisten kuntosaleilla treenaajien juttuja kuunnellen ja seuraava vapaa-aikanaan arabiankielisiä saippuasarjoja.

Syyrialaisen isän ja suomalaisen äidin tytär tekee väitöskirjatutkimusta arabinuorten seurustelutavoista ja rakkauskäsityksistä. Hengailu ja hömpän seuraaminen ovat olennainen osa Nasser El-Dinen tutkimustyötä, kuten myös paikalliset naistenlehdet, joita tutkija lukee ja kääntää yhdessä tutkittaviensa kanssa jutunjuurta saadakseen.

Arabikulttuurissa miesten ja naisten suhteet ovat perinteisesti olleet erittäin säänneltyjä, mutta uudet sukupolvet luovat uusia tapoja. Pariskunnista, jotka ovat valtaosin heteropareja, Nasser El-Dine haastattelee yleensä vain toista osapuolta. Pieni flirtti ei haittaa työskentelyä, mutta jos tutkimukseen napattu mies tulkitsee tapaamisen treffeiksi on henkilö paras jättää eettisistä syistä sivuun.

Työn ja vapaa-ajan ero oli alussa hankala hahmottaa, sillä tuttavapiiri tarjosi - ja tarjoaa yhä - täydellistä havaintomateriaalia. Nykyään tutkija osaa jo kääntää työvaihteen pois päältä, joten illanistujaisissa hän ei ala kirjoittaa muistiinpanoja. Joskus havainto kuitenkin alkaa poltella mielessä ja se on kirjattava ylös heti yöllä kotiin päästyä. Siellä syntyvät myös oivallukset.

Suurkaupungissa elävän sinkun elämä ei ole yksinäistä, sillä tutkijalla on Ammanissa pari naispuolista kollegaa ja monikansallinen ystäväporukka. Kollegoita tapaa myös Suomessa ja alan konferensseissa maailmalla. Ja kun Nasser el-Dine vastaa kahvilassa istuessaan väistämättömään "Mitä teet työksesi?"-kysymykseen alkaa juttu yleensä aina luistaa. Rakkaus on ikuinen aihe.

Työskentelyyn myönnetty apuraha takaa perustoimeentulon, sillä siitä ei pidätetä juurikaan veroa ja pakollinen MYEL kerryttää eläkettä. Työterveyden ylläpito on täysin aivotyöläisen omalla vastuulla.

Ammanin äärimmäisten säätilojen ja kaoottisen liikenteen vuoksi helpointa on joogata kotona tai treenata naisten kuntosalilla, missä saa samalla hyvää tutkimusaineistoa. Vatsatanssi tai juoksumatto tuo vastapainoa koneella istumiseen ja jumin yllättäessä apua tarjoaa kiinalainen hieronta tai turkkilaisen kylpylän eli hammamin tarjoama kokovartalohieronta ja kuuma sauna.

Parasta tutkijan työssä on kokemusten jakaminen: "Nautin, kun pääsen jakamaan haastateltavien kanssa merkityksellisiä asioita ja samalla omat ajatukseni selkiytyvät. Heille on myös tärkeää saada kuuntelija joka jaksaa kuunnella ja joka ymmärtää."

KUVATEKSTI: Ammanin vapaamielinen ja trendikäs Books@cafe on läppäryöläisten suosiossa.

* * *

Logistikko haluaa että kaikki ovat tyytyväisiä

Mohammad Hammoudeh, 52, työskentelee Ammanissa Kirkon Ulkomaanavun logistiikkapäällikkönä. "Tulin siinä samassa nipussa kuin muutkin toimistolle hankitut käytetyt kalusteet" aiemmin Norjan kirkon ulkomaanavun NCA:n palveluksessa työskennellyt Hammoudeh naurahtaa.

20 hengen toimistossa ja Ulkomaanavun toimipisteissä kolmella pakolaisleirillä ja lähiöiden nuorisoasemilla tekemistä riittää. Hammoudehin vastuulla ovat turvallisuusasioiden lisäksi hankinnat toimistoparakista paperiliittimiin. Työrukkasenaan hänellä on yksi logistiikan työntekijä. Oman osansa tekevät kenttätöntekijät, joita Ulkomaanavulla on kahdeksan.

Zaatri on yksi maailman suurimmista pakolaisleireistä. Siellä asuu 83 000 Syyrian sotaa paennutta ihmistä eikä enempää mahdu, joten jatkossa yhä enemmän ihmisiä tullaan sijoittamaan Azraqin vuosi sitten perustettuun 18 000 asukkaan leiriin. King Abdullah Park on leireistä vanhin. Vastaanottoleiristä se on muuttunut 800 syyrialaisen suljetuksi sijoituspaikaksi.

Jordanian väkiluku ja taloudellinen ahdinko kasvaa samaa tahtia naapurimaista saapuvien pakolaisvirtojen kanssa. Ostoskeskuksiin mennään metallinpaljastimien kautta ja autojen takakontit tarkastetaan ennen parkkihalliin ajoa, mutta muuten arki sujuu rauhallisesti. Ammanissa se tarkoittaa autontorvien tauotonta kakofoniaa, ilman äänenvaimentajia kaahaavia revittelijöitä, ikkunat auki autostereoitteja luukuttavia poikaporukoita ja matkapuhelimiinsa konsonantteja karjuvia tavallisia kansalaisia.

Syyrian sodan alkuvaiheissa neljä vuotta sitten pakolaisleireille tuotiin nopeaan tahtiin suuri määrä traumatisoituneita ihmisiä. Se näkyy yhä lommona Ulkomaanavun maasturin ovesa, johon singottiin Zaattrin leirissä suuri kivi. Nyt elämä leireillä on asetunut uomiinsa. Tulipalo, mielenosoitus tai vaikka brittikuninkaallisen vierailu vaikuttaa silti liikkumiseen leireillä ja niiden läheisyydessä ja niistä tulee aina ilmoitus Hammoudehin puhelimeen.

Avustusjärjestöjen työntekijöiden turvallisuudesta vastaavia henkilöitä koulutetaan jatkuvasti. Päivittäin Ammanin keskustasta pakolaisleireille ajavat kenttätöntekijät jakavat myös keskenään puhelimitse tietoa ruuhkista ja onnettomuuksista. Ajomatka kestää pari tuntia suuntaansa, tiet ovat huonokuntoisia ja ajotapa aggressiivinen ja piittaamaton. Tuulisina päivinä maiseman peittää hiekkapöly. Talvimyrskyjen aikaan leireille ei päästä päiväkausiin, sillä autoilu kielletään silloin käytännössä koko Ammanissa. Hammoudehin tekstiviesti kertoo työntekijöille milloin voi taas palata töihin ja tien päälle.

Toimiston arki on äänekästä, vauhdikasta ja värikästä. Viiden lapsen isä Hammoudeh ottaa asiat rauhallisesti: "Pyrin siihen, että kaikki ovat onnellisia ja tyytyväisiä."

Työstressi häviää ystävien parissa tai yksin autoilemassa. Illalla, tai sadesäällä miljoonakaupungin ulkopuolella, rauha on täydellinen.

Kuvateksti: Azraqin pakolaisleirin asukkaat ovat olleet vuoden ajan ilman sähköä, mutta aurinkovoima tuo valoa pimeyteen.

* * *

Ydinfyysikko rakentaa työkaluja tieteelle

Kiihdytinspesialisti Koryun Manukianin, 30, työmatka Ammanista Saltiin kestää työnantajan järjestämällä bussikuljetuksella 40 minuuttia. Bussi poimii aamuisin muutamalta vakiopysäkillä työntekijät kitaansa eikä se odota myöhästyjiä.

Vuonna 2003 perustettu Sesame-tutkimuskeskus on hallimainen rakennus, jonka ytimen muodostaa kolmen erikoisbetonilla suojatun hiukkaskiihdyttimen yhdistelmä. Sen ympärille, ikkunallisen käytävän varrelle, sijoittuvat toimistohuoneet, joissa työskentelee yhteensä 40 ihmistä, tällä hetkellä seitsemää eri kansallisuutta.

Armenialainen Manukian opiskeli Jerevanin yliopistossa atomienergiaa ja ydinfysiikkaa ja teki lopputyönsä kiihdyttimistä. Saksassa vietetyn harjoittelujakson jälkeen hän työskenteli Armeniassa, josta muutti vaimoineen Jordaniaan vuonna 2013.

Tutkimuskeskus kehittää tieteelle työkaluja ja tekee yhteistyötä muun muassa Euroopan hiukkasfysiikan tutkimuskeskuksen CERNin kanssa. Korkeaenergistä valoa voi käyttää esimerkiksi kemian, nanoteknologian ja arkeologian tutkimuksissa, mutta käytännössä se toimii kaikilla tieteenaloilla. Unescon myötävaikutuksella perustetussa tutkimuskeskuksessa tekevät yhteistyötä sen perustajamaat Jordania, Israel, Iran, Turkki, Palestiina, Pakistan, Bahrain, Kypros ja Egypti. Tulevaisuudessa työntekijöiden lukumäärä on tarkoitus kolminkertaistaa.

Toimistokäytävän ikkunoihin on kiinnitetty säteilymittareita ja työntekijöillä on omat vaatteisiin kiinnitettävät mittarinsa. Ne pysyvät vai. Kiihdytinhdistelmän sisällä on radioaktiivista säteilyä vain silloin kun se on käynnissä, muutamia kertoja kuukaudessa. Silloinkin työskentely tapahtuu säteilyltä suojatussa tilassa, joten mitään elokuvamaisen näyttäviä suojavarusteita ei tarvita.

Keskuksessa ei ole omaa ruokalaa eikä kahvilaa, mutta lähistöllä on joitakin paikallisia ruokapaikkoja. Manukian ei oikein pidä niiden tarjonnasta, mutta se ei haittaa, sillä kiinnostava työ vie näläntunteen. Jos vaimo Lilit ei laittaisi mukaan eväitä niin tiedemiehen työpäivä kuluisi pelkän pikakahvin ja talon katolla poltettujen savukkeiden voimin.

Itsenäinen tutkija ei kaipaa päälliköitä, mutta hän arvostaa sitä että hallinnon ihmiset tekevät oman työnsä jolloin Manukian voi keskittyä omaansa. Hän työskentelee useimmiten yksin tai sähköpostin välityksellä samassa rakennuksessa sijaitsevan työparinsa kanssa.

Joskus projektiinsa uppoutunut Manukian on myöhästynyt työpaikan paluubussista. Silloin ei auta muu kuin liftaaminen lähimpään taajamaan ja taksikyyti kotiin Ammaniin.

KUVATEKSTI: Kiihdytinspesialisti Koryun Manukian suunnittelee, rakentaa ja käyttää kiihdyttimiä. Kypärä ei normaalisti kuulu työasuun, mutta hallin katon korjaustöiden vuoksi työntekijöille jaettiin suojapähineet.

* * *

Kuvat ja teksti: Taina Väri